

På grund häraf tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i nådigt öfvervägande, om icke en juridisk fakultet eller högre läroanstalt lämpligen borde inrättas i hufvudstaden, med föreläsnings- och examensskyldighet i de ämnen, hvori kunskapsbetyg erfordras för inträde i rättegångs- samt de förvaltande embetsverken, samt att Riksdagen, till utredande af frågan och uppgörande af förslag i ämnet, måtte ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af Tretusen Riksdaler eller Kronor.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1874.

Eric Sparre.

N:o 154.

Af Grefve E. Sparre: Om indragning af protokollssekreteraretjänsterna vid Justitie-revisions-expeditionen.

Vid flera föregående riksdagar har jag väckt förslag om sådan förändrad organisation af Nedre Justitie-revisions-expeditionen, att ej mindre protokollssekreterare-än kanslist- och kopist-befattningarne skulle indragas, och deremot till hvarje Revisionssekreterares biträde vid målens beredning till föredragning och expedierande anställas en ordinarie tjänsteman, samt renskrifning och kollationering verkställas, emot arvode, af extraordinarie tjänstemän. III

I Kongl. Maj:ts till denna Riksdag aflåtna nådiga Proposition om anslag till Justitie-revisions-expeditionen är samma åsigt följd i så måtto, att alla kopistbefattningarne föreslagits till indragning, hvarjemte förklarats, att Kanslisterna skulle anställas till biträde åt Revisionssekreterarne, samt arvoden beviljas åt Amanuenser, för förrättande af det lägre notariela arbetet.

Protokollssekreteraretjensterna deremot äro bibehållna, ehuru dessa tjänster i hela det öfriga kansliet, eller samtliga Statsdepartementen, äro indragna.

Den underdåniga framställning, som föranledt Kongl. Maj:ts nådiga beslut om indragning af dessa i alla afseenden olämpliga tjänster, återfinnes i det den nådiga Propositionen bilagda protokollet för civil-ärenden den 28 November 1873. Efter att hafva omnämnt att dessa tjänstemän, »hvilka i medeltal vid 45 års ålder befordrats till dessa platser, svårligen kunna fullgöra den dem, enligt instruktionen, åliggande skyldighet att biträda med uppsättning af expeditioner» tillägger Hr Departements-chefen: »Detta är dock ingalunda den största olägenheten, som härfluter af protokollsföringen, sådan densamma nu måste bestridas. Då protokollet i de flesta mål icke behöfver innehålla annat än ett återgifvande af justerade skrivelser och resolutioner samt i allt fall för författandet af ett protokoll, sedan beslutet blifvit uppsatt, icke erfordras annat än att redogöra för innehållet af handlingarne, så blifver tjänstgöringen såsom Protokollssekreterare föga egnad att framkalla och utveckla den vana vid föreliggande frågors pröfning, och förmåga att på grund deraf bilda sig ett eget omdöme, som utgör det första vilkoret för verklig embetsmannaduglighet; och den, som under flera år tjänstgjort uteslutande som Protokollssekreterare, måste således löpa fara att snarare gå tillbaka än förkofra sig. Men att förhållandet skall vara sådant med dem, som i första rummet böra ifrågakomma att befordras till Expeditionsssekreterare, är otvifvelaktigt i hög grad olämpligt. I hvarje fall måste alltid inträffa, att, då en Expeditionsssekreterare, som haft sig uppdragen beredningen af mål tillhörande någon eller några vissa förvaltningsgrenar och förvärfvat insigt i dithörande författningar, är hindrad från tjänstgöring eller går undan, man har svårt att bland Protokollssekreterarne finna någon, som med nödig fackkunskap kan bestrida nämnda göromål».

Efter denna i så stränga ordalag uttalade absoluta förkastelsedom öfver Protokoll-sekreterare-institutionen, hvars innehafvare sägas »snarare gå tillbaka än förkofra sig» och hvilket omdöme, på tillstyrkan af hela Stats-Rådet, vunnit Kongl. Maj:ts nådiga bifall, förekommer det obegripligt, att Chefen för Justitie-departementet föreslagit, icke blott bibehållande af 6 ordinarie och en konstituerad Protokollssekreterare i Justitie-revisions-expeditionen, utan äfven tillökade löner för dem från 3,500 till 4,500 R:dr.

Det är allmänt känt, att den forna Justitie-revisionen, som 1809 omorganiserades till nuvarande Högsta Domstolen, var en afdelning af det forna Riks-Rådet, eller, under envålds-regeringen: Kongl. Rådet, nu motsvaradt af Stats-Rådet. Or-

ganisationen af den så kallade Nedre Justitie-revisions-expeditionen, hvarest målen beredas till föredragning i Högsta Domstolen, var således och förblef efter 1809 års statshvälfning densamma som för de öfriga så kallade Statsdepartementen, med Protokollssekreterare, Kanslistor och Kopister. »Hvad som vid denna organisation i främsta rummet ådrager sig uppmärksamhet» säges det i berörda Statsråds-protokoll för den 28 November (sid. 6 3:dje stycket) är, »att kanslitjenstemännen under deras kraftigaste ålder qvarhållas i de lägre graderna, der de sysselsättas med mera mekaniska göromål, hvilka icke äro egnade att framkalla embetsmannaduglighet och den för vidare befordran nödiga skicklighet»:

»Rörande protokollsföringen, hvilken icke fordrar särdeles tankeanstängning», säges vidare i samma Statsrådsprotokoll sid. 7: »att den bör kunna så ordnas, att de tjenstemän, som hafva sig densamma uppdragen, må kunna sysselsättas jemväl med annat arbete. För vinnande af detta mål finnas två utvägar, den ena att fördela protokollsföringen på ett större antal tjenstemän, så att hvarje sådan tjensteman behöfver använda endast en del af sin tid för bestridande af den honom åliggande protokollsföring, den andra att inskränka och underlätta den del af protokollsföringen, som innefattar återgifvande af handlingarnes innehåll i hvarje särskildt mål. Begge dessa utvägar torde kunna med fördel anlitas. Hvad angår förslaget om inskränkning och underlättande af protokollsföringen, torde lämpligheten af en anordning i sådant syfte vara obestriddig, såvida densamma kan vidtagas, utan att de med protokollen afsedda ändamål förfelas, eller protokollens begagnande för samma ändamål i någon nämnvärd mån försvåras».

Då nu, såsom nämnt är, den i protokollen förekommande redogörelse för handlingarnes innehåll uti de flesta mål uppsattes i enlighet med justerade koncept till skrivelser och resolutioner, synes det vara uppenbart, att om dessa koncept göras tillgängliga, så att de bekvämt kunna läsas samtidigt med protokollen, från protokollen skulle kunna uteslutas allt hvad som nu deri inskrifves i enlighet med nämnda koncept med undantag af beslutet och de skäl, som till stöd derför blifvit andragna. Såsom bekant är, skola alla koncept efter verkställd expedition renskrifvas uti det så kallade registratoret. Om nu skrivelser och resolutioner uti registratoret infördes i samma ordning, som motsvarande mål uti protokollet, och numererades särskildt för hvarje konseljdag, samt registratoret för hvarje dag eller månad finge åtfölja protokollet för samma dag eller månad, borde granskningen af protokollet icke kunna i någon nämnvärd mån försvåras derigenom, att redogörelsen för handlingarnes innehåll finge läsas i registratoret i stället för såsom hittills i sjelfva protokollet».

»Uti flera mål innehålla emellertid icke de utgående expeditionerna så fullständig redogörelse för hvad i målet förekommit, att man deraf kan bilda sig omdöme rörande de motiv, som föranlett beslutet. Vid författande af protokoll i dessa mål kunna naturligtvis expeditionerna ej tjena till någon ledning, utan Protokolls-

sekreteraren måste efter eget omdöme återgifva handlingarnes innehåll. I dessa fall skulle följaktligen de nya protokollen äfven med registraturet såsom bilaga ej fullt ersätta de hittills brukliga. Någon verklig olägenhet häraf torde dock ej vara att befara. Äfven med det nu brukliga protokollsföringssättet är det i ett vidlyftigare mål *knappast möjligt bilda sig ett tillförlitligt omdöme om detsammes beskaffenhet utan att taga del af handlingarne*. Det väsendtliga villkoret för möjligheten af en sorgfällig granskning blir derföre alltid den obehindrade tillgång till handlingarne i hvarje mål, som hädanefter såsom hittills bör stå den granskande öppen. Deremot måste protokollet, som icke utan otroligt arbete kan göras så fullständigt, att granskningen af handlingarne derigenom blir öfverflödigt, anses hafva motsvarat sitt ändamål, då detsamma, jemte angifvande af den sak, som är i fråga, och äfven af de myndigheter, som yttrat sig, innefattar fullständig upplysning om beslutet och de för detsamma inom Stats-Rådet anförda skäl, äfvensom om de skiljaktiga meningar, som möjligen blifvit under öfverläggningarne yttrade.

Då detta befunnits lämpligt i fråga om statsrådsprotokollen, som skola granskas i Konstitutions-Utskottet, så måste det med mycket mera skäl vara användbart i fråga om Högsta Domstolens protokoll, helst dessa senare till en icke obetydlig del utgöra afskrift af de i saken utfärdade och handlingarne bilagda »berättelser», eller de af Revisions-sekreterarens biträde vid sakens föredragning oftast uppsatta »rubriker», samt vidare af de, vid inträffande meningsskiljaktighet, vanligen skriftligen afgifna vota och det i enlighet med majoritetens åsigt af Revisions-sekreteraren uppsatta beslutet.

I det den Kongl. Propositionen bilagda protokoll öfver justitie-ärenden förekommer, att Högsta Domstolen angifvit en utväg, hvarigenom protokollet derstädes skulle »i icke oväsentlig mån förkortas»; och det hinder deremot, som blifvit anfördt, är lätt öfverkomligt, då, i det fall att det öfverklagade utslaget återfordras, en afskrift deraf kan tagas. Finnes god vilja att åstadkomma en nyttig reform, så gifvas utvägar att öfvervinna så obetydliga hinder.

Det förekommer mig alldeles ovedersägligt, att, då man funnit nödvändigt att så ordna protokollsföringen i Stats-Rådet, att Protokollssekreterarne icke må »löpa fara att snarare gå tillbaka än förkofra sig», Protokollssekreterarne i Högsta Domstolen icke böra lemnas fortfarande utsatta för denna fara. Det är af icke mindre vigt att den juridiska än den administrativa embetsmannadugligheten uppmuntras och befordras, och härtill bidrager ej, att temligen väl aflönade tjänstemän sysselsättas uteslutande med göromål som sätta dem tillbaka.

Vid flera föregående tillfällen har jag uttalat min åsigt om den mindre tillfredsställande ståndpunkt, hvarpå rättsvetenskapen i vårt land för närvarande befinner sig; och då ett steg göres till utbildande af embetsmannaskicklighet inom de administrativa Statsdepartementen, kan man icke förbise detta vid en ny organisation af Justitie-revisions-expeditionen.

Revisions-sekreterarne i denna äro närmast jemförlige med Byrå-cheferna i Statsdepartementen. De så kallade Kansli-sekreterarne i dessa senare med Kanslisterna i Justitie-revisions-expeditionen om dessas löner något förbättrades (och till och med rangen af Kansli-sekreterare kunde dem möjligen förunnas) så kunde de sannolikt ombesörja äfven protokollsföringen, helst derest denna blefve, enligt Högsta Domstolens åsigt, »i väsendtlig mån förkortad». Denna protokollsföring blefve för dem så mycket lättare, som, derest de förde protokollet under den tid då den Revisions-sekreterare, till hvars biträde de voro anställda, hade sin föredragning, de såmedelst på förhand kände de förekommande målen, i hvilkas beredning de deltagit.

Jag har endast tillåtit mig en antydning om ett sätt, hvarpå, efter min åsigt, saken kunde ordnas. Sannolikt skola deremot invändningar kunna göras. Hvad jag ur statsråds-protokollet anført torde emellertid åtminstone rättfärdiga åsigten om olämpligheten att bibehålla Protokollssekreteraretjensterna i deras nuvarande form; och således jemväl den hemställan, jag tillåter mig göra,

att Riksdagen, med tillkännagifvande att den föreslagna staten för Justitie-revisions-expeditionen ej kunnat godkännas, i underdånighet anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, om icke Protokollssekreteraretjensterna vid nämnda Expedition likasom vid Statsdepartementena, kunde indragas och protokollsföringen på annat sätt ordnas.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1874.

Eric Sparre.